

CBAnP: Otwarte interdyscyplinarne seminaria naukowe zespołu

Centrum Badań Antropologicznych nad Prawosławiem (CBAnP)

Otwarte interdyscyplinarne seminaria naukowe zespołu

Aktywne wypracowywanie nowego warsztatu na seminariach naukowych zespołu. Spis wybranych seminariów:

1.

Seminarium: 17.10.2012

Antropologia prawosławia – nowa subdyscyplina antropologii religii?

Dyskusja na podstawie tekstu Introduction: The Other Christianity [w:] „Eastern Christians in Anthropological Perspective” red. Chris Hann i Herman Goltz (2010), Berkeley: University of California Press .

2.

Seminarium: 31.10.2012

Antropologia religii wobec chrześcijaństwa

Spotkanie poświęcone dyskusji nad związkami między antropologią religii a chrześcijaństwem, różnymi jego odłamami. Interesować nas będzie czy teorie antropologii religii inspirowane są teologią chrześcijańską (a jeśli tak, to jak??), czy też antropologia jako dyscyplina wiedzy jest z chrześcijaństwem niekompatybilna i jaki to może mieć wpływ na badania prowadzone w prawosławnych społecznościach (wybór tematu, sposób pozyskiwania i interpretacji danych terenowych itp.).

Dyskusja w oparciu o tekst Fenelli Cannell, oraz Joela Robbinsa

3.

Seminarium: 28.11.2012

Antropologia sekularyzmu

Dyskusja nad kolejnym artykułem autorstwa Fenelli Cannell (Cannell, 2010, „The Anthropology of Secularism, „Annual Review of Anthropology, 39: 85-100). Tym razem, nieco tytułem wstępu do planowanych w przyszłości rozważań nad miejscem religii w „erze postsekularnej”, chcemy sprowokować dyskusje nad „przedstawieniami” sekularyzmu, rozumianego jako zjawisko/kondycja społeczne(a) i jako kategoria analityczna.

Goście: sławistka i teolożka Ewelina Drzewiecka, sławistka Anna Rusewa,

4.

Seminarium: 18.12.2012

Kryptoteologiczne momenty w antropologicznych teoriach religii

Dyskusja wokół tekstu Talala Asada The Construction of Religion as an Anthropological Category, [w:] Genealogies of Religion. Discipline and Reasons of Power in Christianity and Islam, Baltimore & London 1993. Lekturę tekstu pragniemy traktować jako punkt wyjścia do dyskusji na następujące tematy: w jaki sposób antropologiczne teorie odnoszące się do religii są uwikłane w zachodnią teologię? Z czego to wynika? Jakie problemy teoretyczne i epistemologiczne może to powodować w przypadku badań prowadzonych wśród wyznawców prawosławia? Czy

pojawiły się? jakie? propozycje ich rozwiązań?

5.

Seminarium: 16.01.2013

Teorie antropologiczne wobec życia religijno-społecznego wyznawców prawosławia w społecznościach lokalnych Europy wschodniej i południowo-wschodniej. Seminarium IEiAK UW i CBAnP. Wykłada dr Magdalena Lubańskiej i mgr Agata Ładykowskiej

Program seminarium

6.

Seminarium: 30.01.2013

Kategoria ucieleśniania/embodiment i jej zastosowania antropologiczne: cz.1

Dyskusja wokół artykułu Thomasa Csordasa "Embodiment as a Paradigm for Anthropology", w trakcie której zastanowimy się:

- Co perspektywa fenomenologiczna w ujęciu Thomasa Csordasa wnosi do teorii antropologii religii? Jakie ograniczenia nakłada na badaczy?
- Jak Csordas postrzega rolę ciała i tego co przedobiektywne w procesie tworzenia kulturowych obiektywizacji?
- Czy "paradygmat ucieleśnienia" w istotny sposób poszerza perspektywę epistemologiczną antropologów społecznych tzn. czy rzeczywiście wykracza poza ograniczające poznawczo zachodniocentryczne i dualistyczne konceptualizacje przedmiotu badań (percepcja oparta na podziałach umysłu/ciało, podmiot/przedmiot)?
- Jak można wykorzystać paradygmat ucieleśnienia w badaniach nad uzdrowieniami religijnymi w prawosławnych społecznościach lokalnych? Jakiego trudności metodologiczne wiążą się z wykorzystaniem tego paradygmatu do analizy materiałów terenowych i w jaki sposób należy je pozyskiwać, by spełnić zalecenie Csordasa, i? winniśmy zaczynać od analizy samego aktu percepcji, a nie jej przedmiotu?

7.

Seminarium: 15.04.2013

Kategoria ucieleśniania/embodiment i jej zastosowania antropologiczne: cz.2

Naszym gościem będzie dr [Tomasz Rakowski](#) [1], znawca fenomenologii Thomasa Csordasa, antropolog ciała i medycyny, autor książki "Łowcy, zbieracze, praktycy niemocy. Etnografia człowieka zdegradowanego" (Gdańsk 2009) oraz licznych artykułów naukowych.

W oparciu o dwa rozdziały z książki Csordasa "Body/Meaning/Healing" prowadziliśmy dyskusję na następujące tematy:

- Co perspektywa fenomenologiczna w ujęciu Thomasa Csordasa wnosi do teorii antropologii religii? Jakie ograniczenia nakłada na badaczy?
- Jak Csordas postrzega rolę ciała i tego co przedobiektywne w procesie tworzenia kulturowych obiektywizacji?
- Czy "paradygmat ucieleśnienia" w istotny sposób poszerza perspektywę epistemologiczną antropologów społecznych tzn. czy rzeczywiście wykracza poza ograniczające poznawczo zachodniocentryczne i dualistyczne konceptualizacje przedmiotu badań (percepcja oparta na podziałach umysłu/ciało, podmiot/przedmiot)?
- Jak można wykorzystać paradygmat ucieleśnienia w badaniach nad uzdrowieniami religijnymi w prawosławnych społecznościach lokalnych? Jakiego trudności metodologiczne wiążą się z wykorzystaniem tego paradygmatu do analizy materiałów terenowych i w jaki sposób należy je pozyskiwać, by spełnić zalecenie Csordasa, i? winniśmy zaczynać od analizy samego aktu percepcji, a nie jej przedmiotu?

8.

Seminarium: 06.05.2013

Dyskusja wokół artykułu Vlady Naumescu "Learning the Science of Feeling: Religious Training in Eastern Christian Monasticism", "Ethnos: Journal of Anthropology" 77:2, 227-251 (w załączeniu). Dyskusja dotyczyła roli i miejsca hezychazmu w prawosławnych imaginariach religijnych.

9.

Seminarium: 22.05.2013

Konsultowanie projektów badawczych członków zespołu z Profesorem Michaeliem Hetzfeldem z Uniwersytetu Harvarda (wewnętrzne seminarium zespołu)

10.

Seminarium: 27.06.2013

Dyskusja w oparciu o artykuł Webbe'a Keane'a, *Semiotics and the social analysis of material things*, "Language and Communication" 23 (2003), 409-425. Artykuł dostępny jest na stronie http://sitemaker.umich.edu/webbkeane/files/semiotics_and_the... [2]...

Inspirując się artykułem Keane'a, podjęliśmy rozważania na temat specyfiki i ukrytych założeń epistemologicznych zachodniocentrycznych teorii naukowych, dotyczących relacji między znakami a rzeczami. Za Webbem Keane'em proponujemy postrzegać te teorie jako „semiotyczne ideologie”, gdyż o tym, co w ogóle uznawane jest przez językoznawców i badaczy społecznych za znak decyduje „sposób jego przedmiotowywania” (a mode of proto-objectivisation) zależny od konkretnych warunków społecznych i historycznych. Keane analizuje ten problem, snując rozważania o założeniach epistemologicznych semiotyki Ferdinanda de Saussure'a i Charlesa Sandersa Peirce'a (interesuje go zwłaszcza kategoria ikoniczności i indeksykalności). Zarazem wskazuje na dominację dychotomicznego, postkartezjańskiego sposobu obiektywizowania relacji między znakami a rzeczami w naukach społecznych i zwraca uwagę na konieczność uwzględnienia alternatywnych sposobów obiektywizowania materialnych przedmiotów, które bądź wykracza poza ujęcia dychotomiczne.

Czy jest to możliwe? Jakie próby w tym zakresie do tej pory były i są przez antropologów podejmowane? Czy są to próby udane? Czy dla wypracowania nowych „semiotycznych ideologii” można wykorzystać kategorie i koncepcje teologiczne (np. prawosławnej teologii ikony)?

11.

Seminarium: 05.06.2013

Gościenny wykład dr hab. Miry Markowej z Katedry Etnologii Uniwersytetu im. S. w. Klimenta Ochrydzkiego w pt. "The Holy Virgin's cult in Bulgaria – Orthodox dogma and traditional practices"

12.

Seminarium: 21.10.2013

Seminarium poświęcone dyskusji wokół fragmentu książki Webbe'a Keane'a, *Christian Moderns. Freedom & Fetish in the Mission Encounter*, 2007, Berkeley, Los Angeles: University of California Press

13.

Seminarium 04.11.2013

Seminarium poświęcone dyskusji wokół fragmentów książki Galiny Lindquist (2006), *Conjuring Hope. Magic and Healing in Contemporary Russia*, New York, Oxford: Berghahn Books

14.

Seminarium: 25.11.2013

Seminarium z udziałem gości: dr Zuzanny Bogumińskiej oraz dr Marty Łukaszewicz poświęcone prezentacji realizowanego przez nie projektu NCN „Nowo męczeństwo – prawosławna interpretacja doświadczenia represji sowieckich” (6960/B/H03/2011/40).

15.

Seminarium: 09.12.2013

Seminarium z udziałem Gościa Profesora Georgiego Minczewa, kierownika Katedry Slavistyki Południowej Uniwersytetu Łódzkiego (<http://www.slavica.uni.lodz.pl/index.php/kierownik-katedry> [3]). Seminarium poświęcone dyskusji wokół kategorii „chrześcijaństwa ludowego” i „folkloru”, czysto stosowanych przez bułgarskich etnologów, choć nie mniej problematycznych niż w przypadku polskiej etnologii pojęcia „religijności ludowej” czy „religijności typu ludowego”. Punktem wyjścia do dyskusji był rozdział z książki Profesora Georgiego Minczewa „Wielka księga. Ikona. Obrzęd” (od 2003) zatytułowany „Chrześcijaństwo ludowe jako fenomen pogranicza kultury oficjalnej i nieoficjalnej” s.11-18.

16.

Seminarium: 07.01.2014

Seminarium z udziałem Gościa Doktor Aleksander Sulikowskiej, adiunkta w Zakładzie Teorii Sztuki Instytutu Historii Sztuki UW. Seminarium składa się z dwóch części: I. część poświęcona będzie prezentacji najnowszej książki Aleksandry Sulikowskiej pt. „Ciała, groby i ikony. Kult wiary w ruskiej tradycji literackiej i ikonograficznej” (Warszawa 2013); część II osnuta była wokół interdyscyplinarnej dyskusji na temat kategorii cudu i zaskaki w kontekście problematyki uzdrowień religijnych w wybranych współczesnych prawosławnych społecznościach religijnych, z odniesieniami do ról literackich i ikonograficznych. Temat ten porusza także za punkt wyjścia do refleksji na temat problematyczności rozróżniania magii i religii w teoriach antropologicznych.

17.

Seminarium: 20.01.2014

Naszym gościem była dr Ewa Kocój, antropolożka religii, badaczka życia religijnego prawosławnych społeczności w Rumunii. Seminarium służyło prezentacji jej najnowszej książki pt. „Pamięć starych wieków. Symbolika czasu w rumuńskim kalendarzu prawosławnym” (2013, http://www.wuj.pl/page.produkt.prodid.2165.strona.Pamiec_sta... [4],...). W oparciu o „Wstęp” (s. 1-30) i 4. rozdział książki pt. „Cykl tygodniowy” (s. 231-265), na seminarium kontynuowana była dyskusja, dotycząca kategorii „religijności ludowej” i powodów jej odrzucenia lub używania przez antropologów religii w Polsce.

18.

Seminarium 03.03.2014

Naszym gościem była slawistka Anna Rusew, doktorantka w ISZiP UW. Spotkanie poświęcone będzie problematyce przygotowywanej przez nią rozprawy doktorskiej pt. „Wieloletnia lojalność wobec władzy carskiej”.

lektura – pierwszy rozdział książki E.H. Kantorowicza (2007), „Dwa ciała króla” Warszawa: PWN. Jako lekturę dodatkową polecamy tekst Kirsten Ghodsee (2009), „Symfonia Secularism: Easter Orthodoxy, Ethnic Identity and Religious Freedoms in Contemporary Bulgaria”, „Anthropology of East Europe Review” 27:2, s.227-52 (<http://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/aeer/article/v...> [5])

19.

Seminarium: 03.10.2014

Naszym gościem była dr Elżbieta Przybył z Instytutu Religioznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Seminarium będzie składało się z dwóch części: krótkiego wykładu pt. „Pomiędzy Stwórcą a stworzeniem – Boże energie w teologii Kościoła prawosławnego” oraz kierowanej przez naszego Gościa dyskusji.

Punktem wyjścia do dyskusji był fragment tekstu Grzegorza Palamas, Obrona szczegółowa, tłum. Iwona Zogas-Osadnik, przypisy i redakcja Teresa Obolevitch, w: red. Liljanna Kiejzik, Palamas, Bułgacow, Osiew, Rozważania o religii, imieniu Bożym, tragedii filozofii, wojnie i prawach człowieka, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

2010, s. 129-163.

Powiązane materiały [CBAnP](#) [6]

Adres URL źródła: <https://etnologia.uw.edu.pl/cbanp-otwarte-interdyscyplinarne-seminaria-naukowe-zespolu-0>

Odniesienia

- [1] <https://etnologia.uw.edu.pl/instytut/ludzie/pracownicy/tomasz-rakowski>
- [2] http://sitemaker.umich.edu/webbkeane/files/semiotics_and_the_social%20an
- [3] <http://www.slavica.uni.lodz.pl/index.php/kierownik-katedry>
- [4] http://www.wuj.pl/page,produkt,prodid,2165,strona,Pamiec_starych_wiekow
- [5] <http://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/aeer/article/viewFile/178/271>
- [6] <https://etnologia.uw.edu.pl/cbanp>